

**Міністерство освіти і науки України
Південноукраїнський національний педагогічний
університет імені К. Д. Ушинського**

ІСТОРИЧНИЙ ДОСВІД І СУЧАСНІСТЬ

**Матеріали
XXIX наукової конференції
здобувачів вищої освіти**

Випуск 44

Одеса – 2023

УДК: 001:005.745

I – 90

Збірник містить тези доповідей окремих учасників
XXIX наукової конференції здобувачів вищої освіти
«Історичний досвід і сучасність».

Редакційна колегія збірника:

Богданова І. М., доктор педагогічних наук, професор,
Букач В. М., кандидат історичних наук, приват-професор,
Наумкіна С. М., доктор політичних наук, професор,
Сокаль М. А., кандидат філологічних наук, доцент,
Сухотеріна Л. І., доктор історичних наук, професор.

Відповідальний редактор – Букач В. М.

Друкується за рішенням Вченої ради Південноукраїнського
національного педагогічного університету імені К. Д. Ушинського
від 25 травня 2023 року, протокол № 12.

(С) Південноукраїнський національний педагогічний університет імені
К. Д. Ушинського (м. Одеса), 2023.

(С) Букач В. М., упорядник, 2023.

«Е баштина мя; е пэмынтул стрэбун,
Ка фиу де крединцэ мэ аре.
Еу астэзь аш вря ка пе тымпле сэ-й пун
Кунуне дин кынтек ши соаре». [3, с. 58]
(Це моя батьківщина; це прадавня земля,
Має мене як вірного сина.
Сьогодні я хотів би її обвінчати
Вінцем із пісні і сонцем)

-
1. Боцу П. П. Избранная лирика/ Пер. с молдавского. Москва: Молодая гвардия, 1972. 32 с.
 2. Боцу П. Касэ ын Бужжак. Кишинэу: Картя Молдовеняскэ, 1973. 117 с.
 3. Боцу П. Скриерь алесе. Кишинэу: Литература Артистикэ, 1983. 542 с.
 4. Voțu P. Strămoși. Odesa: Astroprint, 2003. 105 p.

ПЕРЕКАЗ «ОСКАР І РОЖЕВА ПАНІ» Е. Е. ШМІТТА

Малакі В.

Ерік Еммануель Шмітт став одним із найпопулярніших франкомовних авторів і одним із найбільш представлених у світі. Його твори перекладені 40 мовами, п'єси ставлять у більш ніж 50-ти країнах світу (Мета його п'єс – спровокувати думку, втягнути глядача в діалог). Письменника хвилює тема долі і меж людської свободи: ми обираємо свою долю, вибудовуємо її чи отримуємо удари і відстоюємо себе – чи знає людина, хто вона і куди прямує? Ці та інші філософські проблеми, поставлені в межах короткого художнього тексту, важливі, вже своєю іфокативною постановкою. Е. Е. Шмітт з тих письменників, хто пропонує готову відповідь. [2, с. 215]

«Оскар і Рожева пані» – це хвилююча розповідь, в якій ставляться глибокі і серйозні питання. У творі відсутній конфлікт між персонажами у традиційному розумінні, він скоріше у вічних питаннях, у філософії: сприймати смерть як покарання чи як даність? І цей переказ стає платформою для роздумів. Автор порушує перед читачами проблеми, але не пропонує їх вирішення, ставить запитання, та не дає відповідей.

Твір складається з 14-ти листів, адресованих Богу, 13 з яких підписані іменем Оскара, а останній – Рожевою Пані. В дев'яти листах є постскриптум, в якому хлопчик висловлює свої прохання або ставить питання Богу. Він знає, що відповіді не отримає. Ці щоденні листи, без яких Оскар не зможе пізніше обходитись, так як навіть дуже ослаблений, він, не зважаючи ні на що, буде знаходити в собі сили тримати ручку, стануть зрештою для дитини втіленням свободи. Вони допоможуть йому втекти від хвороби, яка його забирала. [1, с. 7]

Оскар не був списаним з конкретної дитини. Це списано з усіх дорослих, яких письменник проводжав в останній шлях. Головне – розуміти цей момент і розуміти, що він невідворотний. Автор вклав слова про смерть у вуста дитини тому, що спостерігав у лікарні різницю між тим, як ставляться до смерті дорослі й діти. Діти не ховають від себе поняття хвороби та смерті. А дорослі бояться зізнатися навіть собі. Дорослі завжди вважають що зможуть зупинити смерть, вважають себе набагато хитрішими. В цей же час діти приймають своє буття, починають проживати дорогоцінні години, хвилини як треба. Оскар з самого початку знав, що він помре, тому що у нього лейкемія, від якої він не вилікується. Він швидко зрозумів, що нічого не варто чекати від батьків, які були б надто розгубленими та боялися допомогти йому зіткнутися зі смертю.

«Я спробував пояснити своїм батькам, що життя – забавний подарунок. Спочатку цей подарунок переоцінюють: думають, що їм вручили вічне життя. Після – її недооцінюють, знаходять нікчемною, занадто короткою, майже готові кинути її. І нарешті, усвідомлюють, що це був не подарунок, життям просто дали покористуватися. І тоді її намагаються цінувати. Не знаю, чи вдалося мені їх переконати». [3, с. 70]

В лікарні, після невдалої операції Оскар зустрічає Рожеву Пані. Ця старенька нічого не боїться і дивиться реальності в обличчя, відвідує хворих. Вона пропонує йому написати листи до Бога, навіть якщо дитина не віруюча. Завдяки уяві, фантазії, яка водночас містить у собі і смак правди, і смак

витівки, ця жінка допомогла хлопчикові жити. Медицина вже була безсила, але людяність могла його врятувати, себто допомогти гідно прожити життя до останніх днів. Пропонуючи герою твору написати Богові, жінка дозволяє йому висловити своє збентеження і тугу. Це речення: «Вони називають мене яєчним черепом, я виглядаю так, ніби мені сім років, я живу в лікарні через свій рак, і я ніколи з тобою не розмовляв, тому що я навіть не вірю, що ти існуєш» [3, с. 2], відтворює весь стан та розум цього маленького пацієнта.

Завдяки старенькій Оскар також відкриває можливості подолання свого страху перед стражданням і смертю. Книга є обнадійливим повідомленням про те, як наблизитися до смерті, а також про те, як радіти життю кожен день, як якщо б він раптово підійшов до кінця. [4, с. 15]

Повість дуже нелегка до сприймання. Після прочитання залишається важке відчуття: саме та «порожнеча», яку деякий період дуже складно заповнити. Твір переповнений душевними стражданнями, емоціями. Фінал твору досить трагічний – Оскар назавжди покидає цей світ й вирушає у нову, невідому історію, яку буде вершити, на жаль, вже сам. Ніхто не знає, що очікує нас після смерті, а змиритися з цією думкою чи жити у постійному страху перед невідомим – особистий вибір кожного. Оскар сприймає хворобу, як частину себе. Тому й проживає свої останні дні повноцінно.

Твір Е. Е. Шмітта не є сповіддю з жалем за втраченим чи пережитим. Це саме життя – таке, як воно є. За допомогою уяви, Оскар зміг змінити своє ставлення до Бога, батьків і самого себе. Він додав «життя у саме життя», він творив його і проживав. І прожив! Цей твір – це не спроба розповісти про медичну проблему, це привід для філософських роздумів. Привід, треба зауважити, виявився досить жорстоким, безжальним і прицільним. Адже в кожному з нас ця тема відгукується, відчувається занадто «сильно». Автор підводить до того, що кожному з нас слід цінувати життя таким, яке воно є.

-
1. Гузь О. О., Тіхоненко С. О. Гуманістичні цінності в творі Еріка-Еммануеля Шмітта «Оскар і Рожева пані». *Зарубіжна література в школах України*. 2015. № 2. С. 7 - 9.
 2. Фесенко В. І. Новітня французька література: Навчальний посібник.

Київ: КНЛУ, 2015. С. 213 - 215.

3. Шмітт Е. Е. Оскар і Рожева Пані: Переказ. Київ: Махаон, 2005. 72 с.
4. Lambert Jérémy Oscar et la Dame rose d'Éric-Emmanuel Schmitt (Analyse approfondie). France: Profil-Litteraire, 2016. 48 p.

КАЛЕНДАРНІ ОБРЯДИ В ОПЕРАХ М. ЛИСЕНКА «УТОПЛЕНА» ТА «РІЗДВЯНА НІЧ»

Батракова Е.

Микола Віталійович Лисенко з дитинства захоплювався народними піснями, традиціями, а у юнацтві цей інтерес поглибився. Зібравши багато зразків народної творчості (народних пісень, обрядів), він активно використовував їх у своїх музичних творах, тому що вважав, що сутність українського народу дуже добре розкривається через пісні, звичаї та обряди.

В операх «Утоплена» та «Різдвяна ніч» народні обряди, пов'язані з різдвяними святами та купальськими традиціями стають ключовими для відображення характерних народних звичаїв. На традиціях святкування, народних повір'ях вибудовується музикально-драматургічна лінія цих опер.

Композитор використовує музику для того, щоб показати життя українського народу в старовину, його звичаї, обряди, розкриває національні легенди. Показує життя звичайних людей, які ведуть боротьбу за своє щастя, любов і свободу.

Опера «Утоплена», створена у 1883-1884 роках на лібрето М. Старицького, з великим успіхом ставилася музично-драматичними трупами М. Старицького та М. Садовського. В драматургії опери простежуються тісні зв'язки з традиціями українського музичного театру: музичні номери чергуються з розмовними діалогами.

В опері «Утоплена» М. Лисенко створив виразний український народний колорит, використовуючи власну музику на тексти народних пісень [4, с. 90]. Національна достовірність та справжність українського духу в опері